

LUKUVUODEN ALUN MEDIATILAISUUS 4.8.2020

INFOTILLFÄLLE FÖR MEDIA 4.8.2020

Opetushallituksen mediatilaisuus 4.8.2020 – Koronapandemian vuoksi tehdyt toimenpiteet varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa

Epidemian alku ja valmiuslain käyttöönotto: rajoituksia otettiin käyttöön

- 13.3. Opetushallitus ohjeisti kasvatuksen ja opetuksenjärjestäjiä siitä, että on varauduttava ottamaan käyttöön joustavia toimintamuotoja.
- 16.3.2020 hallitus päätti, että koulut ja oppilaitokset siirtyvät korvaavaan opetukseen 18.3. alkaen 13.4. asti.
 - Koulujen, oppilaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljettiin ja lähiopetus niissä keskeytettiin. Poikkeuksellisesti kuitenkin järjestettiin esiopetus sekä perusopetuksen 1.–3. luokkien lähiopetus niiden vanhempien lapsille, jotka työskentelivät yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla. Lisäksi poikkeuksena järjestettiin erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden lähiopetus sitä tarvitseville.
- 20.3. valtioneuvosto antoi uuden asetuksen, jonka mukaan kaikilla esiopetuksen, perusopetuksen 1.–3. vuosiluokan sekä erityisen tuen oppilailla, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat oppilaat mukaan lukien, on oikeus lähiopetukseen. Muutosasetus tuli voimaan 23.3.2020. Linjausta päädyttiin tarkentamaan, koska kriittisten alojen määritelmä on herättänyt hämmennystä ja vaihtelevia tulkintoja perusopetuksen järjestäjissä.
 - Kouluun ei kuitenkaan linjaukseen tehdyn tarkennuksen jälkeenkään ollut pakko mennä, vaan myös 1.–3.-luokkalaisia suositeltiin vahvasti osallistumaan opetukseen etäopetuksen välityksellä, jos mahdollista.
- 30.3.2020 rajoituksia lähiopetuksessa eri koulutusasteilla jatkettiin 13. toukokuuta asti. Opetuksen poikkeusjärjestelyjä varauduttiin samalla jatkamaan lukukauden loppuun asti, jos epidemian rajoittaminen sitä vaatisi.
- Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa.
- Rajoitusten aikana suositus oli, että varhaiskasvatuksessa olevat lapset sekä esiopetuksen ja 1.–3. vuosiluokan oppilaat ja muut lähiopetukseen oikeutetut oppilaat pysyvät kotona, jos siihen on mahdollisuus.

Mitä rajoitukset tarkoittivat käytännössä?

- Perusopetuksen järjestäjällä ei ollut velvollisuutta järjestää perusopetusta lähiopetuksena.
- Pääsääntöisesti vuosiluokkien 1–9 ja lisäopetuksen oppilaille järjestettiin opetus etäyhteyksiä hyödyntäen.
- Lähiopetusta tuli kuitenkin antaa perusopetuksen vuosiluokilla 1–3 oleville, erityisen tuen päätöksen saaneille, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille sekä perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuville oppilaille. Huoltajan pyynnöstä myös näille lähiopetukseen oikeutetuille oppilaille on järjestettävä etäopetusta.
- Ylioppilastutkinnon kokeet toteutettiin tiivistetyssä aikataulussa.

Rajoitusten purkaminen

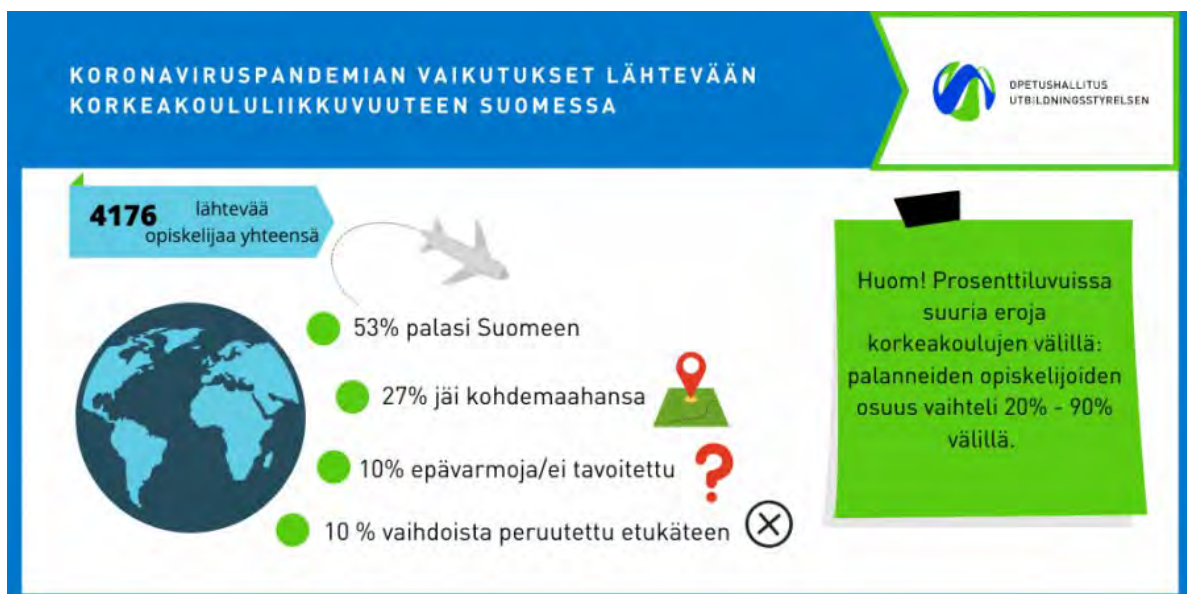
- Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa palattiin lähiopetukseen 14.5. Lähiopetuksessa tuli noudattaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeita.
- Hallitus suositteli, että yliopistot, ammattikorkeakoulut, lukiot, ammatillinen opetus, vapaa sivistystyö sekä aikuisten perusopetus jatkavat etäopetusta lukukauden loppuun. Paluu lähiopetukseen oli mahdollista 14.5. alkaen.

Kesä ja syyslukukausi 2020

- Syyslukukaudella 2020 perusopetus järjestetään lähtökohtaisesti lähiopetuksena.
- Jos lähiopetusta ei voida koronatilanteen vuoksi turvallisesti järjestää, voidaan opetuksessa siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin perusopetuslain muutoksen nojalla. Arvio lähiopetuksen turvallisuudesta tehdään yhdessä alueellisten tai paikallisten tartuntatautiviranomaisten kanssa. Perusopetuslain väliaikainen muutos hyväksyttiin 26.6.2020 ja muutos on voimassa 1.8.–31.12.2020. Muutoksella turvattiin perusopetuslain mukaisen opetuksen turvallinen järjestäminen syyslukukaudella 2020.
- Ammatillisesta koulutuksesta annettu laki muuttui väliaikaisesti näyttöjen osalta ja on voimassa 1.7.2020–31.7.2021. Jos tutkinnon osien edellyttämiä ammattitaidon ja osaamisen näyttöjä ei koronatilanteen takia voida toteuttaa aidoissa työelämätilanteissa ja työprosesseissa, ne voidaan osoittaa muissa käytännön tehtävissä, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin aitoja tilanteita.

Koronapandemian vaikutukset kansainväliseen toimintaan

- Koronapandemian vaikutuksesta noin kolmannes suomalaisten korkeakoulujen vaihdossa olleista opiskelijoista jäi keväällä 2020 kohdemaahan jatkamaan opintojaan.
- Koronapandemiasta johtuvista vaihtojen keskeytymisistä huolimatta hyvin moni suomalaisopiskelija on pystynyt suorittamaan vaihto-opintonsa loppuun etäopintojärjestelyjen ansiosta joko kohdemaassa tai palattuaan Suomeen.
- Syksyllä 2020 fyysisiä opiskelijavaihtoja toteutuu normaalia vähemmän, mutta ainakin puolet korkeakouluista aikoo korvata osan niistä virtuaalisella liikkuvuudella.

Poikkeukselliset opetusjärjestelyt ja digioppiminen

Digioppimisen tilannekuva -selvitys

Opetushallituksen Digioppimisen tilannekuva -selvityksessä tarkastellaan kansainvälisiä ja kotimaisia tutkimuksia sekä selvityksiä liittyen COVID-19 viruspandemian aiheuttamaan koulujen ja oppilaitosten etäopetukseen perus- ja toisella asteella (ammattillinen ja lukio). Opetushallituksen selvitys käynnistyi välittömästi maaliskuussa 2020 poikkeusolojen myötä ja jatkuu aina vuoden loppuun asti.

Digioppimisen tilannekuva -selvitys tuo yhteen useita kotimaisia selvityksiä sekä tutkimuksia, ja luo niistä yhteenvedon, jonka avulla koulutusta pystytään tulevaisuudessa edelleen uudistamaan ja kehittämään. Tähän mennessä alustavia huomioita on tehty muun muassa opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien (esim. kunnat) aineistosta, joka edustaa yhteensä noin 20 000 opettajan, huoltajan, oppijan sekä rehtorin digioppimiseen ja etäopetusaikaan liittyviä kokemuksia. Selvityksessä on otettu mukaan myös eri tutkimushankkeiden julkaisut, ammatti- ja opiskelijajärjestöjen kyselyt sekä eri viranomaisten selvitykset, ja haasteena onkin monipuolisten kyselyaineistojen yhteen saattaminen koulutuksen kehittämisen välineeksi.

Selvityksen jatko

Syyslukukauden 2021 aikana on odotettavissa lisää tutkimusjulkaisuja sekä eri viranomaisten ja järjestöjen selvityksiä, joita työryhmä tulee edelleen hyödyntämään omassa työssään. Alustavia tuloksia tarkennetaan ja täydennetään vuoden 2020 lopussa julkaistavassa loppuraportissa.

Miten etäopetus sujui Suomessa?

Niin kansainvälisen vertailun kuin kotimaisten selvitystenkin perusteella suomalaiset koulut ja oppilaitokset onnistuivat etäopetukseen siirtymisessä ja sen toteuttamisessa olosuhteisiin nähden hyvin johtuen opettajien korkeasta ammattitaidosta sekä yhteiskunnan panostuksista koulutukseen ja digitalisaatioon. Niin opettajien, oppilaiden kuin huoltajienkin arvio etäopetuksen sujumisesta olosuhteisiin nähden hyvin toistuu lukuisissa kotimaisissa selvityksissä ja tutkimuksissa.

Alustavan huomion mukaan oppijat, joihin on oltu enemmän yhteydessä koulusta, ja jotka ovat saaneet enemmän reaaliaikaista opetusta, ovat arvioineet etäopetusjakson sujuneen positiivisemmin. Esimerkiksi Suomen Vanhempainliiton kyselyn mukaan opettajien aktiivinen yhteydenpito ylläpiti perheen ja lapsen motivaatiota ja jaksamista.

Miten etäopetus onnistuu jatkossa?

Kevään haastava etäopetusaika sujui kansainvälisten ja kotimaisten selvitysten sekä tutkimusten valossa suhteellisen hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Etäopetuksen onnistuminen vaatii jatkossa niin kouluissa kuin oppilaitoksissa vuorovaikutusmahdollisuuksien lisäämistä ja enemmän reaaliaikaista opetusta, joka lisää myös oppijoiden kaipaamaa vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden tunnetta.

On selvää, että etäopetuksen aikana kaikki oppijat tarvitsevat enemmän tukea, ohjeita ja koulutusta, miten omaa opiskelua ja voimavaroja pystyisi säätelemään kestävällä tavalla. Uudet digitaaliset työmenetelmät etäopetuksessa haastavat kaikki myös pohtimaan, miten etätyötä ja -opiskelua voisi tehdä jatkossa yhteisöllisesti yksilön voimavaroja säästään. Myös opettajat tarvitsevat etäopetukseen tukea sekä koulutusta erityisesti digilaitteiden ja ohjelmistojen käyttöön.

Opetushallitus on pyrkinyt tukemaan kouluja ja opettajia julkaisemillaan ohjeilla ja suosituksilla. Kouluille myös on myönnetty ja myönnetään valtionavustuksia poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi. Lisäksi Opetushallitus myöntää valtionavustuksia opettajien täydennyskoulutukseen ja esimerkiksi erilaisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Keväällä Opetushallitus oli mukana myös Kaikille kone -kampanjassa, jossa yritykset lahjoittivat kouluille käytettyjä tietokoneita.

Kun selvitys valmistuu, tiedetään vielä tarkemmin, minkälaisia tukitoimia ja koulutusta opettajat tarvitsevat. Lopulliset tulokset huomioidaan muun muassa Opetushallituksen omassa koulutustarjonnassa ja tukimateriaaleissa.

Oppilaiden digilaitteiden määrä kohtuullinen perusopetuksessa

Alustavien tulosten mukaan Suomessa suurimmalla osalla perusopetuksen oppilaalla oli keväällä etäopetuksen mahdollistava digilaitte, kuten älypuhelin, tabletti tai kannettava, ja yleisesti ottaen koulujen ja oppilaitosten digilaitteiden määrä on kohtalaisella tasolla. Tämä mahdollisti etäopetuksen järjestämisen digitaalisin menetelmin, mutta haasteita tietoteknisten välineiden ja yhteyksien suhteen on edelleen olemassa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus KARVIN selvityksen mukaan noin viidennes perusopetuksen järjestäjistä ja opettajista arvioi digilaitteen tai nettiyhteyden puutteen heikentäneen oppilaiden etäopetuksen yhdenvertaista toteutumista

Perusopetuksessa näyttää myös siltä, että vain noin puolella opettajista on oma työpuhelin, vaikka esimerkiksi Whatsapp-pikaviestipalvelu oli hyvin keskeisessä roolissa niin opettajien kuin oppilaidenkin välisessä viestinnässä. Perusopetuksen järjestäjien selvityksistä näkee myös, että opettajien sekä oppilaiden laitteiden määrät ja laatu vaihtelevat alueittain.

Pääosin kaikissa kotimaisissa perusopetuksen kouluissa tukeudutaan monikansallisten IT-yritysten laitteisiin ja ohjelmistoihin. Merkittävä osa koulujen etäoppitunneista, videoneuvotteluista sekä tehtävien palautuksista kulki keväällä Googlen sekä Microsoftin ohjelmistoja hyödyntämällä sekä kotimaisten koulutusteknologiayritysten ja oppimateriaalikustantajien sähköisten oppimisympäristöjen kautta. Oppimateriaalikustantajien mukaan käyttäjämäärät ja tehtäväpalautusten määrät kasvoivat keväällä moninkertaisiksi heidän palveluissaan verrattuna tyypilliseen kouluvuoteen.

Yhteydenpito monipuolista

Perusopetuksen opetuksenjärjestäjien mukaan noin puolet opettajista oli kevään etäopetusjakson aikana oppilaisiinsa yhteydessä päivittäin, ja lähes kaikki vähintään kerran viikossa.

Yhteys perheisiin ja oppijoihin toteutettiin paitsi puhelimella sekä koulujen sähköisillä oppimisympäristöillä, myös Wilmalla ja Whatsappilla. Kansainvälisten selvitysten mukaan Whatsappia käytettiin monessa maassa etäopetuksen aikana täydentämään opettajien mahdollisuuksia olla oppilaisiin ja perheisiin suorassa yhteydessä.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n selvityksen mukaan valtaosa oppilaista on pystytty etäopetuksen aikana tavoittamaan, mutta noin 70 prosenttia opettajista ilmoitti, että heillä on ollut myös yksittäisiä vaikeasti tavoitettavia oppilaita.

OAJ:n selvityksen mukaan etäopetus on ollut vain osittain reaaliaikaista, ja 61 prosenttia opettajista ilmoitti antavansa reaaliaikaista opetusta. Huomiota tukee opetuksenjärjestäjien aineisto, jonka mukaan live-oppitunteja (ts. suora videoyhteys) pidettiin kohtalaisen vähän, enintään puolet normaalin lukujärjestyksen oppitunneista. Alustavien huomioiden perusteella vuorovaikutusta tulisi pyrkiä etäopetuksessa lisäämään ja kehittämään siten, että oppilailla on mahdollisuus olla enemmän yhteydessä ja vuorovaikutuksessa paitsi opettajien myös toistensa kanssa.

Useiden eri selvitysten ja alustavien tutkimusten mukaan etäoppiminen oli suurimmalle osalle oppilaista positiivinen kokemus, mutta se vaati myös tukimekanismeja sekä opettelua itsenäiseen työskentelyyn ja itseohjautuvuuteen. Osalle aistiyliherkistä, neurokirjon diagnoosin omaaville ja kouluahdistuksesta kärsiville lapsille ja nuorille etäopetus on ollut myös erityisen positiivinen kokemus.

Työmäärä lisääntyi, digiosaaminen mahdollisesti kasvoi

Perusopetuksen opettajista noin 70 prosenttia ilmoitti etäopetuksen olleen raskaampaa verrattuna tyyppilliseen kouluopetukseen, ja noin viidennes opettajista ilmoitti työssäjaksamisensa heikoksi. Oppilaista puolet piti koulutehtävien määrää sopivana ja puolet taas liian suurena. Tyytyväisimpiä työmäärään oltiin alakoulun alemmilla luokilla ja tyytymättöimpiä yläkoulun ylemmillä luokilla. Huoltajista keskimäärin 80 prosenttia piti lapsensa koulutehtävien määrää sopivana.

Toisaalta etäopetus kasvatti opettajien ja oppilaiden mukaan heidän digiosaamistaan siirryttäessä etäopetuksen myötä uusiin digioppimisen menetelmiin. Monelle opettajalle kevään etäopetuksen ajanjakso teki viimeistään tutuksi eri verkko- ja etäopettamisen digitaaliset työkalut. Vastaavaa kehitystä on raportoitu myös eurooppalaisissa selvityksissä.

Selvitysten perusteella opettajat ja oppilaat tarvitsevat vastaaviin etäopetustilanteisiin merkittävästi lisää tukea sekä selkeämpää ohjeistusta. Kevään aikana opettajille paras tuki tuli vertaiskollegoilta, ja tässä etenkin tutoropettajien merkitys oli suurta ja se on järjestelmänä osoittautunut hyvin tärkeäksi

Etäopetus sujui hyvin lukioissa, haasteena jaksaminen

Lukion opiskelijoista valtaosa koki etäopetuksen sujuneen hyvin, ja opiskelijat oppivat niin ikään uusia taitoja digioppimisen myötä.

Lukio-opiskelijoista 96 prosentilla oli oman arvionsa mukaan etäopiskeluun vaadittava digilaite, mutta 16 prosenttia lukiolaisista koki, että heiltä puuttui etäoppimiseen vaadittavia opiskelutaitoja. Noin puolet lukiolaisista koki opiskelumotivaationsa huonoksi poikkeusolojen aikana. Suurin osa lukiolaisista toisaalta koki, etteivät heidän opintonsa hidastuneet etäopetuksesta huolimatta. Tätä näkemystä tukevat vastaavat havainnot opettajilta.

Myös opettajien verkko- ja digiopettamisen taidot kehittyivät, mutta noin puolet lukiolaisista koki opetuksen laadun heikenneen. Kustantajien sähköiset oppimateriaalit olivat merkittävä apu opiskelijoiden oppimisen seuraamisessa ja arvioinnissa esimerkiksi oppimisanalytiikkaa käyttämällä. Opettajien mukaan oppilaiden vuorovaikutusta oli sen sijaan hankalaa tukea etäopetuksen aikana.

Opettajat onnistuivat myös monipuolistamaan opetustaan haastavassa tilanteessa. Kuten perusopetuksessakin myös lukiokoulutuksessa työmäärät ja stressi lisääntyivät epävarman kevään aikana niin opettajien kuin opiskelijoiden joukossa.

Ammatillisessa koulutuksessa haasteena alat, joille etäopetus sopii huonosti

Ammatillisessa koulutuksessa niin opettajat kuin opiskelijatkin arvioivat etäopetuksen sujuneen hyvin. Amatillisen koulutuksen opiskelijoista 87 prosentilla on ollut etäoppimisen mahdollistava väline, joskin 13 prosenttia koki opiskelutaitonsa riittämättömiksi poikkeusoloissa.

Opettajilla laitteet ovat keskimäärin olleet riittäviä etäopetuksessa suoriutumiseen. Opettajat kertoivat ottaneensa erilaisia digitaalisia menetelmiä rohkeasti käyttöön, ja monet etäopetusaikana opituista uusista digioppimisen menetelmistä ovat jäämässä osaksi oppilaitosten normaalia toimintaa.

Suuria haasteita tuotti tiettyjen alojen soveltumattomuus etäopetukseen, joissa ammattitaidon ja osaamisen kehittyminen vaatii erityisiä opetus- ja oppimisympäristöjä, jotka sijaitsevat oppilaitoksen tiloissa. Lisäksi työssäoppimis- ja näyttöpaikkojen sulkeutuminen aiheuttivat paljon haasteita opintojen etenemiselle.

Suurin osa opiskelijoista arvioi opintojensa edenneen poikkeusoloista huolimatta. Vajaa kolmannes opiskelijoista ilmoitti kuitenkin opiskelumotivaationsa olleen huono poikkeusoloissa, ja yli puolet koki opiskelun poikkeusoloissa henkisesti kuormittavampana kuin normaalioloissa.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoilta vaadittiin kevään aikana paljon itseohjautuvuutta, joka on alustavien selvitysten mukaan ollut haasteellisempaa kuin lukio-opiskelijoilla.

Etäopetusta ympäri maailman keväällä 2020

Yhdistyneiden kansakuntien lastenjärjestö UNICEF:n ja kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n sekä Maailmanpankin mukaan huhtikuussa 2020 koulut oli suljettu 180 maassa. 85 prosenttia kaikista maailman oppilaista ja opiskelijoista ei käynyt enää koulussa.

Sekä kansainväliset järjestöt että tutkijat ovat varoittaneet, että koulujen sulkemisella on vakavia vaikutuksia globaaliin lasten ravitsemukseen, oppimiseen ja hyvinvointiin sekä koulupudokkaiden määrään ja lastensuojeluun. Lisäksi yhä meneillään oleva pandemia on vaarantamassa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 tavoitteiden saavuttamisen.

Koulujen sulkeuduttua etäopetusmenetelmiä ryhdyttiin pikaisesti ottamaan käyttöön, ja useissa maissa etäopetukseen valjastettiin myös perinteiset massamediat, kuten TV ja sanomalehdet, joiden kautta oppilaat ja opiskelijat saivat päivittäisiä oppitunteja suoraan kotiin. Etäopetuksen järjestäminen digitaalisia menetelmiä hyödyntäen on YK:n arvion mukaan ollut mahdollista kehittyneissä maissa, kuten Euroopassa, joissa suurimmalla osalla kotitalouksista on toimiva internetyhteys sekä tietokone, kun taas esimerkiksi Afrikan maista alle viidenneksellä kotitalouksista on toimiva internetyhteys ja tietokone kotona. Etäopettaminen digitaalisesti vaatii myös koko väestöltä tietoteknistä osaamista.

Undantagsarrangemang för undervisning och digitalt lärande

Utredningen Lägesbild över det digitala lärandet

I Utbildningsstyrelsens utredning Lägesbild över det digitala lärandet studeras internationella och inhemska undersökningar och utredningar gällande distansundervisningen i grundskolor och läroanstalter på andra stadiet (yrkesläroanstalter och gymnasier) till följd av covid-19-pandemin. Utbildningsstyrelsens utredning inleddes genast när undantagstillståndet utlystes i mars 2020 och pågår till årets slut.

Utredningen Lägesbild över det digitala lärandet sammanför många olika inhemska utredningar och undersökningar och utarbetar en sammanfattning av dem, med hjälp av vilken man i framtiden kan förnya och utveckla utbildningen ytterligare. Hittills har man gjort preliminära observationer bland annat utifrån undervisnings- och utbildningsanordnarna (t.ex. kommuner) material, som sammanlagt representerar omkring 20 000 lärares, vårdnadshavares, elevers och studerandes samt rektorers erfarenheter av digitalt lärande och distansundervisning. I utredningen har man också inkluderat publikationer från olika forskningsprojekt, enkäter utförda av fack- och studerandeorganisationer samt myndighetsutredningar, och en utmaning har varit att samordna det mångsidiga enkätaterialet till ett verktyg för utveckling av utbildningen.

Fortsättningen på utredningen

Under höstterminen 2020 väntas fler forskningspublikationer och utredningar från olika myndigheter och organisationer, som arbetsgruppen kommer att använda sig av i sitt arbete. De preliminära resultaten preciseras och kompletteras i en slutrapport som publiceras i slutet av 2020.

Hur fungerade distansundervisningen i Finland?

Enligt såväl internationella jämförelser som inhemska utredningar lyckades de finländska skolorna och läroanstalterna med tanke på omständigheterna väl med övergången till och genomförandet av distansundervisning, tack vare lärarnas yrkeskunskap och samhällets satsningar på utbildning och digitalisering. Såväl lärare och elever som vårdnadshavare har i talrika inhemska utredningar och undersökningar uppgett att distansundervisningen fungerade bra med tanke på omständigheterna.

Enligt en preliminär observation har de elever och studerande som haft mer kontakt med skolan och fått mer undervisning i realtid gett positivare bedömningar av perioden med distansundervisning. En enkät utförd av Finlands Föräldraförbund visade exempelvis att aktiv kontakt med lärarna bidrog till att upprätthålla familjernas och barnens motivation och ork.

Hur kommer distansundervisning att fungera framöver?

Vårens utmanande period av distansundervisning gick i ljuset av internationella och inhemska utredningar och undersökningar relativt bra trots undantagstillståndet. Framgångsrik distansundervisning torde i

fortsättningen förutsätta förbättrade möjligheter till kommunikation inom både skolor och andra läroanstalter samt mer undervisning i realtid, vilket också antas förbättra den interaktion och känsla av gemenskap som eleverna saknat.

Det är uppenbart att alla elever och studerande under distansundervisning behöver mer stöd, handledning och utbildning i hur man kan reglera sina egna studier och resurser på ett hållbart sätt. De nya digitala arbetsmetoderna inom distansundervisningen utmanar också till att fundera över hur distansarbete och -studier framöver kan ske gemensamt och på ett sätt som sparar på individens resurser. Även lärarna behöver stöd och utbildning för distansundervisningen, särskilt i fråga om användningen av digitala apparater och programvara.

Utbildningsstyrelsen har strävat till att stöda skolor och lärare med publicerade råd och rekommendationer. Statsunderstöd har utdelats för att minska och utjämna de negativa effekterna av undantagstillståndet. Förutom detta har Utbildningsstyrelsen beviljat statsunderstöd för fortbildning och utvecklandet av undervisningsmiljöer. På våren deltog Utbildningsstyrelsen också i kampanjen "En dator för alla" där företag donerade använda datorer åt skolor.

När utredningen blir klar vet vi mera om hurdan stödåtgärder och fortbildning lärarna behöver. De slutgiltiga resultaten kommer att beaktas i Utbildningsstyrelsens fortbildningsutbud och i stödmaterial som produceras.

Antalet apparater som eleverna i grundskolan har tillgång till är på en ganska god nivå

Enligt de preliminära resultaten hade de flesta av de finländska grundskoleleverna under våren en digital apparat som möjliggjorde distansundervisning, till exempel en smarttelefon, en surfplatta eller en bärbar dator, och allmänt taget är antalet digitala apparater hos skolorna och läroanstalterna på en ganska god nivå. Detta möjliggjorde distansundervisning med digitala metoder, men det förekom ändå utmaningar med IT-verktygen och -förbindelserna. Enligt en utredning som gjorts av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) bedömer omkring en femtedel av anordnarna av och lärarna inom grundläggande utbildning att brist på digitala apparater eller internetuppkoppling försämrat jämlikheten mellan eleverna i fråga om distansundervisningen.

I den grundläggande utbildningen verkar det också som att endast omkring hälften av lärarna har en egen arbetstelefon, trots att exempelvis snabbmeddelandetjänsten WhatsApp hade en mycket central roll i kommunikationen mellan såväl lärare som elever. I utredningen från anordnarna av grundläggande utbildning ser man också att antalet apparater som lärarna och eleverna har tillgång till samt apparaternas kvalitet varierar mellan olika områden.

I allmänhet har man i alla finländska grundskolor förlitat sig på apparater och programvara från multinationella IT-företag. En betydande andel av skolornas distanslektioner, videosamtal och inlämning av uppgifter skedde under våren med hjälp av Googles och Microsofts programvara samt via digitala lärmiljöer som tillhandahölls av inhemska utbildningsteknologiföretag och läromaterialsförläggare. Enligt läromaterialsförläggarna mångdubblades användarantalen och antalet inlämnade uppgifter i deras tjänster under våren jämfört med ett typiskt skolår.

Mångsidig kontakt

Enligt anordnarna av grundläggande utbildning höll omkring hälften av lärarna dagligen kontakt med sina elever under vårens distansundervisning, och nästan alla höll kontakt minst en gång i veckan. Kontakten till familjerna och eleverna sköttes förutom via telefon och skolornas digitala lärmiljöer även via Wilma och WhatsApp. Enligt internationella utredningar användes WhatsApp i många länder under

distansundervisningen för att komplettera lärarnas möjligheter att hålla direkt kontakt med eleverna och familjerna.

Enligt en utredning som gjorts av Undervisningssektorns fackorganisation OAJ har majoriteten av eleverna kunnat nås under distansundervisningen, men omkring 70 procent av lärarna uppgav att de också i enstaka fall har haft problem med att nå elever.

Enligt OAJ:s utredning har distansundervisningen endast delvis ordnats i realtid, och 61 procent av lärarna uppgav att de undervisade i realtid. Denna observation stöds av utbildningsanordnarnas material, enligt vilket live-lektioner (direkt videolänk) ordnades i ganska liten utsträckning, för högst hälften av lektionerna i den normala läsordningen. Enligt de preliminära observationerna borde man försöka öka och utveckla interaktionen i distansundervisningen, så att eleverna har större möjligheter att hålla kontakt och kommunicera med såväl lärarna som varandra.

Enligt många olika utredningar och preliminära undersökningar var distansundervisningen för de flesta elever en positiv upplevelse, men den kräver också stödmekanismer och att man får lära sig att vara självstyrande och arbeta självständigt. För en del barn och unga som lider av sensorisk överkänslighet, har neuropsykiatriska diagnoser eller lider av skolångest har distansundervisningen också varit en mycket positiv upplevelse.

Arbetsmängden ökade, den digitala kompetensen kan ha ökat

Omkring 70 procent av lärarna i grundskolan uppgav att distansundervisningen var tyngre än vanlig skolundervisning, och omkring en femtedel av lärarna uppgav att de hade svårt att orka med sitt arbete. Hälften av eleverna ansåg att mängden skoluppgifter var lämplig, medan den andra hälften ansåg att den var för stor. Eleverna i lågstadiets lägsta årskurser var nöjdast med arbetsmängden, medan eleverna i högstadiets högsta årskurser var minst nöjda. Bland vårdnadshavarna ansåg i genomsnitt 80 procent att barnen hade en lämplig mängd skolarbete.

Både lärarna och eleverna ansåg att distansundervisningen förbättrade deras digitala kompetens, då de i och med distansundervisningen övergick till nya digitala metoder. Många lärare fick senast under vårens distansundervisningen bekanta sig med olika digitala verktyg för distansundervisning via nätet. Motsvarande utveckling har även rapporterats i europeiska utredningar.

Enligt utredningarna behöver lärarna och eleverna i motsvarande situationer med distansundervisning betydligt mer stöd och tydligare anvisningar. Under våren fick lärarna bäst stöd av sina kolleger och i synnerhet tutorlärarna, och systemet med tutorlärare har visat sig mycket betydelsefullt

Distansundervisningen gick bra i gymnasierna, orken var en utmaning

Majoriteten av de studerande i gymnasiet upplevde att distansundervisningen gick bra, och de lärde sig också nya färdigheter genom det digitala lärandet.

96 procent av de gymnasiestuderande hade enligt sin egen uppfattning en sådan digital apparat som behövdes för distansundervisningen, men 16 procent upplevde att de saknade studiefärdigheter som skulle ha behövts för distansstudierna.

Omkring hälften av gymnasiestuderande upplevde sin studiemotivation som dålig under undantagstillståndet. Majoriteten av gymnasisterna upplevde ändå att distansundervisningen inte fördröjde deras studier. Motsvarande observationer från lärarna stöder denna syn.

Även lärarnas färdigheter inom undervisning digitalt och via nätet utvecklades, men omkring hälften av gymnasisterna upplevde att undervisningens kvalitet försämrats. Föreläggarnas digitala läromaterial var till stor hjälp i uppföljningen och bedömningen av de studerandes lärande exempelvis med hjälp av inlärningsanalys. Enligt lärarna var det däremot svårt att stödja interaktionen mellan eleverna under distansundervisningen.

Lärarna lyckades också med att skapa en mångsidig undervisning i det utmanande läget. Precis som inom den grundläggande utbildningen ökade arbetsmängden och stressen även i gymnasiet under den osäkra våren, bland såväl lärare som studerande.

Branscher där distansundervisning inte lämpar sig utgör en utmaning inom yrkesutbildningen

Inom yrkesutbildningen bedömde såväl lärare som studerande att distansundervisningen fungerat bra. Av de studerande inom yrkesutbildningar hade 87 procent ett verktyg som möjliggjorde distansstudier, men 13 procent upplevde att deras studiefärdigheter var otillräckliga för undantagstillståndet. Den genomsnittliga läraren har haft tillgång till de apparater som krävs för att klara av distansundervisningen. Lärarna berättade att de modigt tagit i bruk olika digitala metoder, och att många av de metoder för digitalt lärande som de lärt sig under tiden med distansundervisning kommer att bli kvar som en del av läroanstaltens normala verksamhet.

Den största utmaningen var det faktum att vissa branscher inte lämpar sig för distansundervisning, då utvecklingen av yrkeskompetensen och kunnandet kräver särskilda undervisnings- och lärmiljöer, som finns i läroanstaltens lokaler. Stängningen av platser för lärande i arbetslivet och yrkesprov orsakade också många utmaningar för studiernas framskridande.

De flesta studerande bedömde att studierna framskridit trots undantagstillståndet. Knappt en tredjedel av de studerande uppgav dock att studiemotivationen varit dålig under undantagstillståndet, och över hälften upplevde att studierna var mer psykiskt påfrestande under undantagstillståndet än normalt. De studerande inom yrkesutbildningen tvingades under våren vara mycket självstyrande, och enligt preliminära utredningar var detta mer utmanande för dem än för gymnasiestuderande.

Distansundervisning på olika håll i världen våren 2020

Enligt Förenta nationernas barnorganisationen UNICEF, utbildnings-, vetenskaps- och kulturorganisationen UNESCO samt Världsbanken var skolorna i 180 länder stängda i april 2020. 85 procent av världens elever och studerande kunde inte längre gå i skola.

Såväl internationella organisationer som forskare har varnat för att skolstängningar på ett globalt plan har allvarliga följder för barns lärande, välbefinnande och tillgång till mat samt för barnskyddet och antalet barn som avbryter sin skolgång. Den pågående pandemin äventyrar också uppnåendet av målen i FN:s verksamhetsprogram Agenda2030 för hållbar utveckling.

När skolorna stängde tvingades man snabbt ta i bruk metoder för distansundervisning, och i många länder tog man också hjälp av traditionella massmedier, såsom tv och dagstidningar, genom vilka elever och studerande fick dagliga lektioner direkt hem. Distansundervisning med digitala metoder har enligt FN:s bedömning varit möjlig i utvecklade länder, såsom i Europa, där de flesta hushåll har fungerande internetuppkoppling och en dator, medan mindre än en femtedel av alla hushåll exempelvis i Afrika har fungerande internetuppkoppling och dator hemma. Digital distansundervisning kräver också digital kompetens bland hela befolkningen.